

indrømme, at dette er et ganske unaturligt Krav at stille. Det er et Krav, som man ikke med nogen Billighed og Rimelighed kan vente at faa opfyldt, og som man, hvis det virkelig skulde lykkes, bag efter maa rødme over, at man har stillet. Men, som sagt, medens det er min Opfattelse, at i dette Omfang vil der ikke kunne være Tale om, at Staten bidrager, ogsaa af den Grund, at Staten ikke har overflødige Midler, men er saaledes stillet, at den saa at sige ikke kan røre sig uden at maatte se hen til det næste Statslaan, skal jeg paa den anden Side gentage, at jeg gerne bidrager, hvad jeg formaar, til at finde en modus, en Overenskomst, paa Basis af hvilken denne Sag kan ordnes.

Johansen: Hvor man i de senere Aaringer færdes ude blandt Landboerne, hører man stadig dette Spørgsmaal: Faa vi snart en Løsning af Tiendespørgsmaalet, som nu har været drøftet en Række af Aar? Og det er ikke uden Grund, at dette Spørgsmaal bliver rejst Gang efter Gang, thi det er en stor Byrde, som gennem Tienden hviler paa Landbruget, og det er en Byrde, som hviler meget uretfærdigt, idet den ikke hviler paa al Jord, men kun paa Bondejord, og endda ikke ligeligt paa al Bondejord. Nu hører man ganske vist nogle sige, at den Uret, der i sin Tid blev begaaet, er bleven i Tidernes Løb ophævet. Dette er uforstandig Tale, thi en Uret kan aldrig blive til Retfærdighed, lige saa lidt som en Løgn nogen Sinde kan blive til Sandhed. Der er jo ogsaa en anden Paastand, som man hører fremsat. Den er bleven fremsat under tidligere Behandlinger her i Rigsdagen, og man har ogsaa set den nævnt i Bladene. Det er den, at Tienden hvilede paa en frivillig Overenskomst mellem dem, der skulde have den, og dem, som skulde yde den. Man skal altsaa frivillig være gaaet ind paa den, og naar Fædrene have gjort det, maa vi andre finde os i den. Dette forholder sig imidlertid ikke saaledes. Man har vel hørt den Paastand fremsat, at det ikke længe staaar til Troende, at Knud den Hellige i sin Tid maatte bøde med Livet, fordi han vilde indføre Tienden. Vi behøve imidlertid ikke at gaa saa langt tilbage i Tiden for at se, hvordan Tiendeyderne satte sig imod denne Afgift. Vi behøve bare gaa tilbage til Tiden, efter at den sjællandske og den skaanske Kirkelov var vedtaget. Da finder man, at i Aaret 1235 overgaves ved et overordentlig Bandbrev alle i Satans Vold, som vilde berøve

Gejstligheden dens Rettigheder. Dette viser godt nok, at det ikke er godvilligt, at man var gaaet med til dette. Man ser jo ogsaa, hvordan der senere ved kongeligt Brev sendes Bud til Lensmanden om at paalægge dem, som ere tiendepligtige, at sørge for at betale denne Afgift rettidigt. Der blev endogsaa i Aarene mellem 1525 og 1527 gjort Opstand i Anledning af Tienden. Der var den Gang Udsigt til, at Landbruget i nogen Maade kunde frigøre sig for denne Afgift, idet baade større og mindre Landbrugere stod sammen, fordi de havde fælles Byrde. Men 1527 blev det paa en Herredag i Odense slaaet fast, at det kun var Bondejord, som skulde bære disse Byrder, og fra den Tid af var det, at Uretfærdigheden i endnu højere Grad end tidligere kom frem. Siden Landbolovgivning begyndte sin Virksomhed her i vort Land, har der stadig været gjort Forsøg paa at lette denne Byrde. Den er bleven omlagt paa forskellig Vis, for at den ikke skulde komme til at trykke alt for uretfærdigt, og i 1849 se vi Regeringen udtale, at Almenvellet krævede, at Tiendespørgsmaalet blev løst. Fra den Tid af og til nu er der fremsat en hel Del Tanker om Løsningen af dette Spørgsmaal. Der er fremkommet Forslag, og der er vedtaget Love, som have taget Sigte paa i nogen Maade at lette Tiendebyrden, men det er ikke lykkedes i nogen nævneværdig Grad. I de senere Aaringer have vi atter faaet Spørgsmaalet frem, i de to foregaaende Aar ved privat Initiativ, i hvilken Anledning der i Særdeleshed her oppe i dette Ting blev anket over, at det var et saa stort Spørgsmaal, at det ikke kunde løses ad denne Vej, først naar Regeringen tog det i sin Haand, vilde det være muligt at komme til Ende dermed. Nu er dette sket, og det har interesseret mig meget at høre den ærede sidste Taler udtale sig, som han gjorde om Lovforslaget i dets Helhed. Det glæder mig ogsaa, at der blev peget paa, at der er taget Hensyn til de Tanker og Ønsker, som ere komne frem heroppe i dette høje Ting. Naar det glæder mig, saa er det, fordi det giver nogen Borgen for, at man dog muligvis vil være i Stand til at finde en Løsning af Spørgsmaalet i denne Samling. De Indvendinger, der bleve gjorte fra den ærede Taler, vare, naar man undtager den sidste, efter hvad jeg kunde skønne, ikke af en saa uovervindelig Natur, at man ikke gennem Forhandling nok maa kunne komme til et Resultat. De Forbedringer, som dette Lovforslag indeholder i Modsætning til de